

leta 1936, ko so se odpravljali na Hidden Peak.

Po sramotnem porazu leta 1939 in ponižanjih, ki jih je Francija doživljala v času nemške okupacije, so se oprijemali tega uspeha z vso gorečnostjo in nepopustljivostjo. Kako tudi ne, saj jih je ta uspeh ponesel tako visoko in jim pri tem nudil izjemne duhovne vrednote. Spomnimo se, da sta minili šele dve leti, odkar so uknili karte za kruh. Vincent Auriol, predsednik republike, jim je 25. oktobra 1950 na Elizejskih poljanah priredil sprejem. Ob tej priložnosti je dejal, da je prepričan, da sta ta vera in to navdušenje rešila Francijo in omogočila Francozom, da jo ponovno zgradijo.

In kaj je po 40 letih ostalo od Anapurne? Vodnik iz Montpelliera, rojen deset let po tem zgodovinskem vzponu, ne zanika pomembnosti dogodka. Nasprotno, postavil je neke vrste trditev, oceno tega dogodka, ki pa na drugi strani pojasnjuje tudi njegovo ljubezen, strast do gora. Dejal je: »Tvegali so vse, ostali bi lahko na robu dogajanj.« Izognil se je kakršnikoli teatraličnosti, prehudemu domovinskemu naboju; zanj so ti ljudje samo ljudje, alpinisti, ki so se jim uresničile sanje. Zapišemo lahko, da je bil za te ljudi ta podvig predvsem uresničitev lastnih sanj. Himalaja je bila zanje pravični svet. V tistem času je bila taka pot potovanje na »otoke« želja.

(Montagnes)

PO KLINIH IN OB JEKLENICAH NAD PREPADNIMI STENAMI — 2

DVATISOČAKA ČISTO NA MEJI

STANKO KLINAR

V prejšnji številki Planinskega vestnika smo opisali dve zavarovani poti na Kugyjev kraljevski Montaž. To pot naj spomnimo, da sta čisto na jugoslovansko italijanski državni meji dvatisočmetrski gori, na vrhova katerih prav tako peljeta vsaj dve zavarovani planinski poti. Ali niso ti septembrski in oktobrski dnevi kar najbolj pravi čas, da bi se odpravili v ta del Julijskih Alp, kamor sicer redko namerimo korak? Zamisel je tukaj, zdaj jo je treba samo še uresničiti. (Op. ur.)

Mangrt — severna stena: O: bivak Nogara, F: Ferrata Italiana

MANGRT (2678 m) — FERRATA ITALIANA

Izhodišče: Bela Peč-Fužine (Fusine in Valromana), 748 m, 7 km vzhodno od Trbiža.
Koče in zavetišča: Gostišče pri Belopeških jezerih, 929 m / Rif. Luigi Zacchi, 1380 m / Bivacco Nogara, 1850 m / Koča na Mangrskem sedlu, 1906 m.

Dostop: Iz Bele Peči se peljemo po lepi asfaltirani cesti do Belopeških jezer (Zgornje jezero, 929 m, 3 km), nato peš po gozdni cesti 1,5 km na planino Tamar, 1010 m, v desnem dolinskem sklepu pod veličastno Mangrtovo steno. (Najprej markacije št. 513, nato 617 a.) Od studenca s koritom (v desnem zadnjem kotu planine)

sledimo markirani stezi proti Travniku (nad gozdno mejo se pridruži pot od kočice Zacchi), nato pa po sredini njegovega pobočja k bivaku Nogara (od Zgornjega jezera 2.30 h, od kočice Zacchi 2 h).

Vstop je na višini 1950 m, 10 minut nad bivakom, tja nas pripeljejo trikotne markacije. Stojimo pod steno Rateškega Malega Mangrta.

Opis: Podrobnejši opis ni potreben, ker nas žice in klini zanesljivo vodijo čez steno. Na vstopu, ki ni posebno izrazit, vidimo nad sabo v steni veliko votlino, ki se pozneje izkaže za okno. Lahko nam služi za orientacijo, kajti pot nas v resnici vanjo in skozno tudi pripelje. Spodnji, lažji del poti se pne po severni steni Rateškega Malega Mangrta. Po krajši izravnavi na travnatem pobočju se v srednjem delu pot giblje v skrajnem zahodnem krilu velike Mangrtove stene. Po tem zelo izpostavljenem odseku stena nekoliko popusti. Pot se tu približa robu stene, vendar nas ne pripelje nanj, marveč zavije okrog strmega raza v navpičnico. Hodimo po penjačah, ki mole ven v praznino nad sto in stometrskim prepadom. — Poklon graditeljem! — Ta del zavarovane poti se lepo vidi z roba stene, kjer pelje običajna steza na vrh Mangrta, tista od Koče na Mangrtskem sedlu. Za 300 m stene rabimo 1.30—2 h.

To je gotovo najbolj napeta in zračna zavarovana pot v Julijskih Alpah in v tem pogledu prekaša večino ferat v Dolomitih (kot tudi Kopiščarjevo pot na Prisanku). Zahteva popolno zbranstvo med plezanjem in varno stopinjo. Sestop po tej poti ni priporočljiv, celo vzpon je le za izurjene planince s primerno opremo.

Sestop: Naravno je, da se od izstopa na robu stene (okoli 2250 m) napotimo na vrh Mangrta, enega najodličnejših julijskih vrhov. Na voljo imamo nekoliko lažjo italijansko pot, ki se giblje na italijanskem ozemlju severno pod vršno Mangrtovo kupolo in končno pripelje na vrh od vzhoda, ali nekoliko pestrejšo zavarovano slovensko pot, ki jo dosežemo tako, da od izstopa več ali manj vodoravno prečkamo melišča (s tem prestopimo državno mejo) do njenega vstopa v zahodne Mangrtove pečine. (Najudobneje se je povzpeli po slovenski in sestopiti po italijanski poti.) Do vrha je še 1.30—2 h.

Le če smo v stiski, takoj sestopimo čez Travniško škrbino, 2166 m (od izstopa gremo južno pod Rateškim Malim Mangrtom in nato zahodno tik ob njem navzgor na škrbino), in po starodavni markirani poti navzdol k bivaku Nogara, 30 min., in naprej v dolino, kot smo se vzpeli. Do Zgornjega jezera 2 h.

Najhitrejši pa je sestop skozi Plazje. Od izstopa prečimo pod Rateškim Malim Mangrtom in dalje proti zahodu še okoli 300 m pod travnato kopo Strmega Nosa na škrbino Čez Jezik (ali Mangrtsko sedlo,

2072 m), od tod se spustimo skozi široko strmo zagruščeno dolino Plazje (ital. Lavina). Steza sicer ni markirana, vendar orientacija ni zahtevna. Do Zgornjega jezera 1.30—2 h.

Povzetek: Belopeška jezera — bivak Nogara 2.30 h — čez steno 2 h — do vrha Mangrta 2 h — Travniška škrbina 1 h — Belopeška jezera 2 h. Enodnevna tura.

VEVNICA (2340 m) — VIA DELLA VITA (»POT ŽIVLJENJA«)

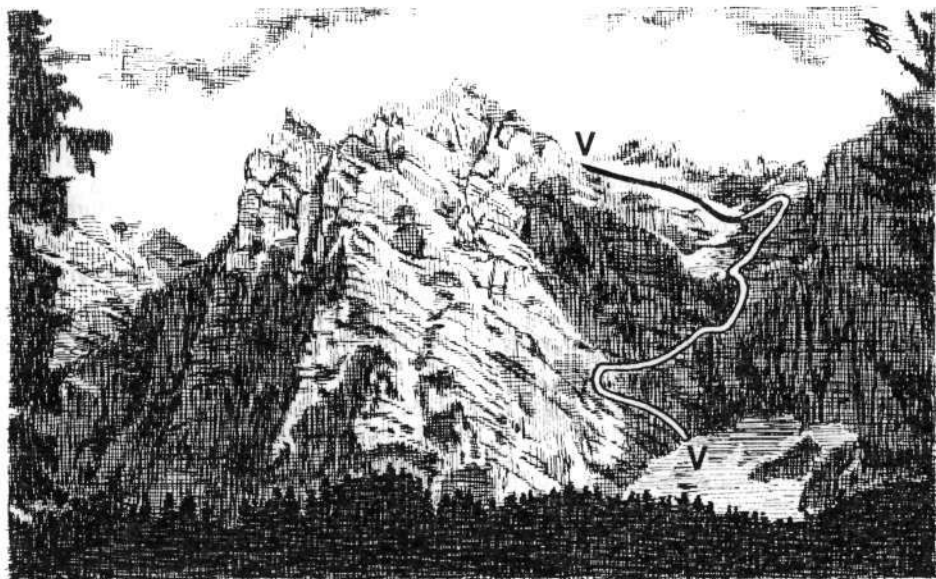
Izhodišče: Bela Peč—Fužine (Fusine in Valromana), 748 m, 7 km vzhodno od Trbiža.

Koče in zavetišča: Gostišče pri Belopeških jezerih, 929 m / Rif. Luigi Zacchi, 1380 m (pod Visoko Ponco, od Belopeških jezer 1.15 h).

Dostop: Iz Bele peči se peljemo po lepi asfaltirani cesti do Belopeških jezer (Zgornje jezero, 929 m, 3 km), nato peš po gozdni cesti dober kilometer proti planini Tamar, 1010 m. Že pred planino krenemo za markacijo št. 513, ki nas v jugovzhodni smeri pripelje naravnost na Staro planino (Alpe vecchia, na slovenskem zemljevidu Požganica ali V dolu), to je na veliko zeleno ravnico pod melišči sten Koritniškega Malega Mangrta in Vevnice. Tu se naša pot združi s tisto, ki pripelje od kočice Zacchi. (S Tamarja pičlo uro, od Zacchija v lahнем sestopu 20—30 min.) Od sopotja navzgor čez melišče je naša pot markirana z rdečimi trikotniki. Ko dosežemo Zagače, temačno, s snegom napolnjeno krnico, ki jo oklepajo stene Vevnice, V Koncu špice in Koritniškega Malega Mangrta, krenemo k levemu snežnemu stožcu, ki se zajeda v zahodno steno Vevnice. Vrh stožca je vstop, na višini blizu 1800 m, 2 h s Tamarja, 1.30 h od kočice Zacchi.

Opis: Prehod čez krajno poč je lahko neprijeten, brez cepina in vrvi lahko tudi nemogoč. Toda brž ko se v grapastem kamenu, ki sledi, primemo za žico, smo že na dobrem, četudi svet ni lahak. Više je skala razmeroma dobro razčlenjena in zanesljiva.

V spodnjem delu hodimo in plezamo po izpostavljeni polici daleč v levo, nato pa nekoliko više po drugi polici spet v desno. Na gredini, ki pelje čez skoke in vesine še naprej daleč v desno v skalnat kot sredi sten, napetost nekoliko popusti, a desno ob vodnem curku se navpična petdesetmeterska stopnja vzpne skoraj kot monolitni zid. To je silno zanimiv del, prava odprta zračna stena, dobro zavarovana z verigami, nekoliko »atletska«, a ne posebno težka (razen če moramo premagovati strah pred »zrakom«). Težave se utegnejo pokazati nekoliko prej na položnejšem delu v grapi tik pod zidom, kjer plazovi in padajoče kamenje pobijejo kline in oprimke, da varovanje z vrvo na krat-

Vevnica — Via della Vita

Obe risbi: Darinka Madjanović

kem odseku kakih petih metrov res ni odveč. — Za 350 m stene rabimo 1.30 h. Do vrha Vevnice je še 1 h, ne čisto lahko, od Tamarja skupaj 4—5 h.

Zaradi izredne divjosti so pot nekoč imenovali »Via della Morte« (»Pot smrti«), vendar je današnji naziv primernejši: planinec je na vrhu ves preroben, dobesedno »spet rojen za življenje«.

Sestop: Že kmalu nad iztekom naše plezalne poti se moramo odločiti glede nadaljevanja ture. Veliko planincev se napoti proti vzhodu čez vrh Vevnice in po grebenu Ponc do Visoke Ponce, od koder sestopi po drugi, skoraj enako pestri plezalni poti nazaj h koči Zacchi in k Belopeškemu jezerom; z vrha Vevnice 5—6 h. (Prehod čez škrbino med Vrvnico in Strugom ni lahak!) To je ena najbolj velikopoteznih tur srednje težavnosti v Julijskih Alpah. (Turo skrajšamo za 2—3 h, če k jezerom sestopimo kar s Struga po ferati, ki ni pretirano težavna, a tudi ni v dobrem stanju, vendar je odcep težko najti.) — Z Roba nad Zagačami je možno tudi prečiti po južni strani okoli Koritniškega Mallega Mangrta v Hudo škrbino in se vzpeti naprej na Mangrt. Pot najprej označujejo stare italijanske trikotne markacije, ki se kmalu priključijo slovenski poti, ki pripelje iz Koritnice. Od sopotja hodimo za slovenskimi markacijami do vrha Mangrta še 2.30 h. Pot je zelo pestra, vendar ni lahka in je ponekod izpostavljena. — Če smo v stiski, se pa po isti slovenski poti spustimo na jug v Koritnico, ker je ta sestop najhitrejši in najlažji, 2 h. (Prestop meje sicer ni dovoljen, seveda pa v normalnih razmerah ne gremo tja, saj kaj bi

v Koritnici, ko pa imamo avto na severni strani.) — Lahko pa se spustimo v dolino tudi po poti vzpona, o čemer se odločimo glede na razmere v steni in krajno poč na vstopu; z vrha Vevnice 2.30—3 h.

Vse te različne povezave je treba natanko preučiti iz vodnika.

Povzetek: Belopeška jezera — vstop 2.30 h — vrh Vevnice 2.30 h — Visoka Ponca 5 h — kočja Zacchi 1.30 h — Belopeška jezera 45 min. Enodnevna tura. Ali: Belopeška jezera — vstop 2.30 h — Rob nad Zagačami 2 h — Mangrt 2.30 h — Belopeška jezera 3—4 h (sestop čez Travniško škrbino ali skozi Plazje). Enodnevna tura.

Gore rastejo in se manjšajo?

V italijanskem vojaško topografskem inštitutu so ovrednotili meritve nekega ameriškega satelita in ugotovili, da je Matterhorn v primerjavi z zadnjimi meritvami leta 1930 »zrasel« za 18 centimetrov. Tako naj bi bil zdaj visok 4477,80 metra. Nasprotno naj bi se v istem času Mont Blanc znižal za približno enako višino. Seveda je treba ob tem podvomiti, če so te primerjave ustrezne. Ni namreč mogoče trditi, da so bile leta 1930 meritve enako natančne, kot so sedaj, zaradi česar je razlika približno 20 centimetrov pri tako visoki gori skorajda zanemarljiva.

Našitek za popotnike

Evropska zveza popotnikov na dolge proge je založila atraktiven našitek in nalepko, ki jo lahko dobi tisti, ki je na domačih in mednarodnih evropskih pešpoteh nabral dovolj kilometrov. Da bi si pridobil pravico do tega našitka, mora prehoditi 500 kilometrov, od tega približno dve tretjini po domači deželi in tretjino po tujih deželah. V Avstriji je, na primer, takšen našitek že mogoče kupiti, kupi pa ga lahko, kdor lahko dokaže, da ga je zaslužil.